

Beszámoló a
Polgári Települési Értéktár Bizottság
2022. évben végzett tevékenységéről

Összeállította:

Ferenczné Fajta Mária
elnök

Polgár, 2023. február 6.

Polgár Város Önkormányzatának Képviselő-testülete a magyar nemzeti értékekről és a hungarikumokról szóló 2012. évi XXX. törvény 3. § (1) és (2) bekezdésében foglaltak alapján hozta létre a Polgári Települési Értéktárat és annak gondozásával foglalkozó értéktár bizottságot. A Polgári Települési Értéktár Bizottság (továbbiakban: Bizottság) feladat- és hatáskörét; működését; a bizottsági tagok jogait és kötelezettségeit a képviselő-testület 53/2016. (IV. 28.) határozatszámmal elfogadott, 34/2021. (II.25.) polgármesteri határozattal módosított és a jelenleg hatályban lévő 324/2020. (VII.1.) Korm. rendelet szerint módosított működési szabályzata tartalmazza.

A Bizottság 2023. február 6-án megtartott ülésén tárgyalta és 2/2023. (II.6.) PTÉB határozattal elfogadta a Polgári Települési Értéktár Bizottság 2022. évi szakmai beszámolóját, melynek mellékletét képezi a Bizottság 3/2023. (II.6.) PTÉB határozattal elfogadott 2023. évre szóló munkaterve.

Szakmai munka

Együttműködve Polgár Város Önkormányzatának Polgármesteri Hivatalával, az Ady Endre Művelődési Központ és Könyvtárral, valamint a Polgár Városért Alapítvány Kuratóriumával, a magyar nemzeti értékekről és hungarikumokról szóló törvény előírásainak megfelelően, az abban megfogalmazott célkitűzéseket követve, a Bizottság törekszik az értéktár teljessé tételére, részt vesz a nemzeti értékek gondozásában, népszerűsítésében és továbbörökítésében. Szakmai tevékenységét a 2/2022. (II.7.) sz. PTÉB határozattal elfogadott munkatervében rögzített feladatok és vállalások alapján végezte.

Bizottsági ülések

Időpont	Napirendi pontok
2022. január 12.	A PTÉB feladataihoz kapcsolódó felvetések: <ul style="list-style-type: none">- A település értékeinek gondozása és népszerűsítése- Pályázati lehetőségek- Helytörténeti Kör működése
2022. február 7.	1. A PTÉB 2021. évben végzett tevékenységéről szóló beszámoló jóváhagyása. 2. A PTÉB 2022. évi munkatervének tárgyalása.
2022. szeptember 7.	1. A PTÉB 2022. évi munkatervének teljesítése. 2. Értékeink népszerűsítése, gondozása <ul style="list-style-type: none">a. „Fogadj örökbe útmenti keresztet” program folytatásab. „Ismerd meg Polgár értékeit!” – vetélkedő anyagának összeállítása

Értéktári javaslatok

Bizottságunkhoz 2022. december 8-án érkezett javaslat a „vitéz Enczi Mihály őrmester (1914 – 1984) életműve és katonai pályája” települési értéktárba történő felvételéhez. Enczi Mihály

egyike volt annak a negyven katonának, akinek a kimagasló harctéri helyállásáért a legmagasabb, a Magyar Arany Vitézségi Érmét adományozták 1939-ben.

Katonai pályafutását tekintve 1937-1939. között tényleges katonai szolgálatot teljesített, majd 1939-1942. között továbbszolgáló katonaként harcolt a hazáért. Miután elvégezte a Magyar Királyi Kinizsi Pál Tiszthelyettes Képző Iskolát 1942-től 1951-ig hivatásos állományú katonaként szolgált. Sírhelye 2007-től a virtuális Nemzeti Sírkert része, amely a polgári temetőben található.

A Bizottság döntése alapján, a 1/2023. (II.6.) számú határozatával „vitéz Enczi Mihály őrmester (1914 – 1984) életműve és katonai pályája” kulturális örökség kategóriában felvételre került a település értéktárába.

Értéktári programok

Találkozó Dr. Polonkai Máriával, városunk díszpolgárával

Dr. Polonkai Mária, városunk díszpolgára, a Nemzeti Tehetségsegítő Tanács elnöke, a Magyar Tehetségsegítő Szervezetek Szövetségének (Matesz) alelnöke, a Budapesti Corvinus Egyetem címzetes egyetemi docense, MAGYAR ÉRDEMREND LOVAGKERESZTJE kitüntetésben részesült 2022. március 11-én. Polgár Város Önkormányzata és az Értéktár Bizottság a rangos kitüntetésben részesült Dr. Polonkai Mária tiszteletére 2022. április 8-án, széleskörű részvétellel rendezett találkozót a Városháza dísztermében. Pedagógusok, osztálytársak, szomszédok, kollégák, ismerősök körében válaszolt beszélgetőpartnerei, Olajos Istvánné, a Polgár Városért Alapítvány tiszteletbeli elnöke és Dr. Faragóné Béres Edit alpolgármester kérdéseire. A szakmai életútjának alakulása mellett betekintést nyertünk gyermek- és diákéveinek meghatározó pillanataiba is. A kötetlen beszélgetéssel záruló találkozón végül személyesen is gratulálhatott minden résztvevő a kitüntetettnek.

„Régi idők disznóvágásai” - Fotókiállítás

A VII. Hurka-pite Fesztivál kísérő programelemeként, 2022. április 9-én utcai fotókiállítást szerveztünk. A polgáriak családi archívumából felajánlott képekből fotóablókat készítettünk, ami tovább bővíthető és állandó kísérő eleme lehet az évente megrendezésre kerülő rendezvénynek. Általuk visszaidézhetők a hagyományos disznóvágások, disznótorok mozzanatai.

"Barkó Imréné, született Móricz Julianna hagyománykövetítő és értékőrző munkássága" - Kamarakiállítás

A Polgár Városért Alapítvány szervezésében került sor 2022. június 4-én, az „Emlékezzünk régiekről”- rendhagyó Pedagógusnapra, ahol felidéztek azoknak a polgári pedagógusoknak az életútját, akik már szerepelnek a Karácsony Sándor Pedagógiai Egyesület évente megjelenő kiadványában, a Pedagógusok Arcképcsarnokában.

Ezen a napon emlékeztünk meg az értékeink sorában nyilvántartott Barkó Imrénéről, akinek hagyománykövetítő és értékőrző munkássága elsősorban tanítóként, a 6-14 éves korosztály

körében teljeseedett ki. A tiszteletére rendezett kamarakiállításon az eredeti, Barkó Imréné kézírásával feliratozott és dátumozott fotóalbumokat is megtekinthették a vendégek.

Szakmai kirándulás

Bizottságunk 2022. szeptember 15-én, szakmai kiránduláson vett részt, melynek célja az értékmentés és értéktörzés jó gyakorlatainak megismerése volt. Kovács János alelnök és felesége Kovácsné Hamar Éva, önkormányzati képviselő szervezésében ellátogattunk Kossuth Lajos szülőfalujába Monokra, majd Golopra, ahol az Európában egyedülálló Ősi Magyar Címertár található. Monokon körbejártuk Kossuth Lajos szülőházát, az Andrassy-kastélyt - benne az éppen felújítás alatt álló rokokó stílusú kápolnát. Golopon Angelovics Helga polgármester személyes beszámolójából ismertük meg a Címertár létrehozásának körülményeit, az ötlettől a megvalósításig, miután megcsodáltuk a páratlan gyűjteményt. A Vay-kastélyok kertjében, séta közben beszélgettünk helyi programokról, a lakosság bevonásáról és az összefogásról. A nap zárásaként vendéglátóinknál, a Kemencés Vendégház kertjében folytattuk Helytörténeti Körben a beszélgetést.

Értékeink gondozása

Útmenti keresztok gondozása

A 2021-ben meghirdetett „Fogadj örökbe egy útmenti keresztet!” program jóvoltából minden kereszt egy évre gondos gazdára talált, akik vállalták, hogy ellátják koszorúval, virággal és tisztán tartják a kereszt körüli zöld területet. A Kulturális Örökség Napján, szeptember 19-én volt az örökbefogadás fordulónapja. Azt megelőzően szinte minden örökbefogadó nyilatkozott arról, hogy folytatni kívánja a kereszt gondozását a bizottságunk által meghatározott további két évben, 2022-2024-ig. Két keresztet is felújítottak 2022-ben, a Tanyi-keresztet és a Kocsis-keresztet. A Kocsis-kereszt felújítását követően az Örökbefogadó - a Polgáriak a Városért Egyesület - kérésére közösen megszerveztük a kereszt megáldását, amire október 27-én került sor.

Szem előtt tartjuk az aktualitásokat, jubileumi évfordulókat. Az elmúlt évben, Barankovics István (1906-1974) újságíró és keresztény-demokrata politikus főtéri mellszobránál születésének 116. évfordulója alkalmából helyeztünk el koszorút.

Tárgyi emlékek és helytörténeti dokumentumok átvétele

A polgári lakosok már több alkalommal „lesöpörték a padlást”, átadták örökségük részét képező értékes tárgyaikat a köz javára, azonban állandó kiállító-tér hiányában leggyakrabban csak időszakos kiállítás valósulhatott meg. Az első polgári „múzeum” születését tíz évvel ezelőtt ünnepeltük a magyar kultúra napján, amikor megnyílt az Állandó Helytörténeti Kiállítás. Sajnos az épület állagának rohamos romlása miatt csak néhány évig volt látogatható a kiállítás. 2017-ben újra dobozokba, raktározásra került a néprajzi gyűjtemény. Alig akad már olyan ház a településen, amely a gyűjtemény eredeti funkcióinak életvitelszerű bemutatására alkalmas

lenne. Az egyik, a Táncsics utca 41. szám alatt lévő palóház. A Hamar család, több generáción átívelő tulajdona. Az elmúlt években Dr. Kovácsné Dr. Domán Erika (Hamar József és Vámosi Emerencia unokája), a ház jelenlegi tulajdonosa, sok energiát fordított az ingatlan és a benne lévő ingóságok megóvására. Különös gonddal őrizte szülei, nagyszülei használati tárgyait, amit végül felajánlott a település értéktárának, egy majdani tájház, vagy muzeális intézmény létrehozásának reményében. A tárgyi emlékek és írásos dokumentumok átvételére 2022. július 28-án került sor.

Múltidéző rovat indítása

Az internetes közösségi oldalakon nyomon követhető, mennyire népszerű egy-egy régi fotó vagy dokumentum felbukkanása, ami számtalan emlék felidézésére sarkallja a látogatót. A PolgárTárs újság szerkesztőségével 2022. februártól közösen indított Múltidéző rovatunk célja, hogy a város történetéhez, kultúrájához és hagyományaihoz kötődő ismereteket, emlékeket közlő írások nyomtatott sajtótermék formájában jussanak el minden háztartásba.

Felhívást tettünk közzé az újságban és internetes felületeken, a megjelentetni kívánt írások témáival, tartalmával és terjedelmével kapcsolatban. Azokat az írásokat várjuk, melyek felidéznek múltbéli hétköznapijainkat, ünnepnapjainkat, közösségi- és családi hagyományainkat, szokásainkat; melyek jellegzetes helyeinkről, közttereinkről, épületeinkről, intézményeinkről szólnak (történeti-, társadalmi-, kulturális, vagy szociális vonatkozásában); vagy amelyeket személyes élményei, szájhagyomány útján fennmaradt, esetleg kordokumentumok alapján mutat be. Amennyiben az írás meghaladja a publikációs terjedelmet kivonatot készítünk a közzétételhez, a teljes anyag pedig bekerül a Könyvtár Helyismereti Gyűjteményébe.

Nyilvánosság

A helyi nemzeti értékek gyűjteményét, és a Bizottság munkáját a www.polgar.hu weboldal erre a célra létrehozott menüpontja alatt lehet nyomon követni. Innen tölthetők le azok a formanyomtatványok, amik a javaslattételhez szükségesek és itt lehet informálódni az elfogadott értékekről. A javaslattételeket elektronikus úton is fogadjuk. Az online űrlapok Polgár város honlapján, és a Polgári Települési Értéktár Facebook oldalán érhetők el.

A közösségi oldalunkon az értékek gondozásának és őrzésének hangsúlyozása érdekében nem csak helyi, hanem megyei és országos aktualitásokat, híreket is megosztottuk.

Az értéktári eseményekről, felhívásokról, rendezvényekről nyomtatott formában a PolgárTárs havilapban, - képes, szöveges összefoglalót teszünk közzé.

Nyomtatott sajtómegjelenések:

1. A Kasziba-keresztet is örökbe fogadták. PolgárTárs, 32. évf. 1. szám 8.p.
2. Múltidéző rovat indítása. *Felhívás*. PolgárTárs, 32. évf. 2. szám 6.p.
3. Akik a talpalávalót húzták. C.Tóth János. *Múltidéző rovat*. PolgárTárs, 32. évf. 2. szám 6.p.
4. Télidőben Polgáron, valamikor a múltban. Bálint János. *Múltidéző rovat*. PolgárTárs, 32. évf. 2. szám 7.p.
5. Azok a régi disznótorok. C.Tóth János. *Múltidéző rovat*. PolgárTárs, 32. évf. 3. szám 7.p.

6. Képgyűjtés. „Régi idők disznótorai”. *Felhívás*. PolgárTárs, 32. évf. 3. szám 9.p.
7. 140 éve jött létre a Tiszapolgári Takarékpénztár. Venyigéné Makrányi Margit. *Múltidéző rovat*. PolgárTárs, 32. évf. 4. szám 6.p.
8. Dollártanya. Fialat László. *Múltidéző rovat*. PolgárTárs, 32. évf. 6. szám 7.p.
9. „Sokat arattam a nyáron, keveset aludtam ágyon”. Fialat László. *Múltidéző rovat*. PolgárTárs, 32. évf. 7. szám 9.p.
10. Értékeink továbbörökítése. Ferenczné Fajta Mária. *Múltidéző rovat*. PolgárTárs, 32. évf. 8. szám 8.p.
11. A Polgár környéki páncélos csata 1944 októberében. Makó Kristóf. *Múltidéző rovat*. PolgárTárs, 32. évf. 10. szám 7.p.
12. Útmenti kereszttek gondozása. Ferenczné Fajta Mária. PolgárTárs, 32. évf. 10. szám 9.p.
13. A Kocsis kereszt megáldása. Papp Imre. PolgárTárs, 32. évf. 11. szám 9.p

Összegzés

Az összetartozás, az egység és a nemzeti tudat erősítése érdekében kell összegyűjteni, dokumentálni, őrizni, védeni és ápolni nemzetünk értékeit. A Bizottság folytatja a város értékeinek felkutatását, az értékőrző szemléletmód kialakítását. Keresi az együttműködési lehetőségeket magánszemélyekkel és civil szervezetekkel, akik segítik a helytörténeti-helyismereti anyagok felkutatását. A polgári Városi Könyvtárral közösen tervezi és szervezi a Helytörténeti Kör gyűjtőmunkáját.

Polgár, 2023. február 6.

Ferenczné Fajta Mária
elnök

Polgári Települési Értéktár

	Nemzeti érték	Kategória	Határozat száma
I.	Árvácska Népdalkör és a Tiszavirág Citerazenekar	Kulturális örökség	6/2016. (IX.28.)
II.	Barankovics István (1906-1974) újságíró és keresztény-demokrata politikus főtéri mellszobra	Kulturális örökség	7/2016. (IX.28.)
III.	Polgári Hurka-pite	Agrár- és élelmiszer-gazdaság	8/2016. (IX.28.)
IV.	Polgári csapásolás	Kulturális örökség	1/2017. (I.31.)
V.	Polgári Római Katolikus templom	Kulturális örökség Épített környezet	3/2017. (I.31.)
VI.	Kálvária Domb	Kulturális örökség Épített környezet Természeti környezet	4/2017. (I.31.)
VII.	„Polgár története” Monográfia	Kulturális örökség	8/2017. (V.3.)
VIII.	Dr. Dely Mátyás Polgáron elhelyezett bronz emléktáblája, állatorvosi munkássága	Agrár- és élelmiszer-gazdaság	9/2017. (V.16.)
IX.	Barkó Imréné, született Móricz Julianna hagyományközvetítő és értékőrző munkássága	Kulturális örökség	3/2018. (VII.18.)
X.	A Polgár Önkéntes Tűzoltó Egyesület muzeális értékű tűzoltó járművei	Ipari és műszaki megoldások	4/2018. (VII.18.)
XI.	Polgári Református Templom	Kulturális örökség Épített környezet	5/2018. (VII.18.)
XII.	Polgári Lovas Hagyományörző Egyesület	Kulturális örökség	6/2018. (VII.18.)
XIII.	Útmenti keresztek Polgáron	Kulturális örökség Épített környezet	7/2018. (VII.18.)
XIV.	Első világháborús emlékmű (Polgár)	Kulturális örökség Épített környezet	9/2018. (X.15.)
XV.	Sebestyén Ferenc: Polgár múltja és jelene 1-7 részes videosorozat	Kulturális örökség	3/2019. (V.13.)
XVI.	Polonkai-ház	Épített környezet	1/2021. (II.10.)
XVII.	Vitéz Enczi Mihály őrmester (1914-1984) életműve és katonai pályája	Kulturális örökség	1/2023. (II.6.)

